

Sygn. akt V KK 460/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Przemysław Kalinowski
SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Protokolant Ewa Sokołowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga,
w sprawie M.S.
skazanego z art. 148 § 1 k.k. wzw. z art. 11 § 3 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 4 grudnia 2019 r.,
kasacji wniesionej przez obrońcę oraz kasacji Ministra Sprawiedliwości -
Prokuratora Generalnego - na niekorzyść
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 lutego 2018 r., sygn. akt II AKa (...),
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w S.
z dnia 15 grudnia 2016 r., sygn. akt III K (...),

**1. uchyla zaskarżony wyrok w zakresie utrzymującym w mocy
wyrok Sądu I instancji w części dotyczącej rozstrzygnięcia o
karze pozbawienia wolności i w tym zakresie sprawę przekazuje
Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania;**

2. oddala kasację obrońcy jako oczywiście bezzasadną i w tej części zwalnia M.S. od ponoszenia kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

M.S. został oskarżony o to, że:

1. w dniu 30 marca 2014 r. w na odcinku drogi pomiędzy miejscowościami J. a K., działając z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia G.G., w czasie jazdy samochodem osobowym marki M. o nr rej. (...), którego kierującym był A.M., siedząc na miejscu dla pasażera z przodu pojazdu, wychylił się przez przednią boczną szybę pojazdu, a następnie oddał strzał z broni palnej gładkolufowej kaliber 12 w kierunku tylnej szyby jadącego w tym samym kierunku samochodu osobowego marki O. o nr rej. (...), we wnętrzu którego znajdowali się G.G., M.G. i B.D., w wyniku czego siedzący na tylnej kanapie samochodu marki O. G.G. doznał obrażeń ciała w postaci rany postrzałowej głowy, która doprowadziła do zgonu pokrzywdzonego, natomiast M.G. i B.D. zostali narażeni na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, czym działał na szkodę G.G., M.G. i B.D., a następnie po dokonaniu wyżej opisanego czynu zabronionego, ukrył broń palną i naboje, przy użyciu której dokonano zabójstwa G.G., w ustalonym miejscu znajdującym się pomiędzy miejscowościami J. i B.,
tj. o popełnienie czynu z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;
2. w okresie od bliżej nieustalonej daty, nie wcześniej niż od dnia 23 września 2009 r. do dnia 30 marca 2014 r. w miejscowości J. oraz na odcinku drogi pomiędzy miejscowościami J. i K., wbrew przepisom ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 2012 nr 576) posiadał bez wymaganego zezwolenia broń palną w postaci nadlufki – tzw. obrzyna [...], kal. 12/70, o numerze (...), produkcji w byłym ZSRR oraz cztery sztuki śrubowych naboji myśliwskich kaliber 12/70, produkcji polskiej,
tj. o popełnienie czynu z art. 263 § 2 k.k.

Występujący również w tej sprawie A.M., został oskarżony o udzielenie M.S. pomocy w dokonaniu czynu opisanego w punkcie I, tj. o popełnienie przestępstwa z

art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd Okręgowy w S., wyrokiem z dnia 26 października 2015 r., sygn. akt III K (...):

1. oskarżonego M.S. uznał za winnego tego, że w dniu 30 marca 2014 r. na odcinku drogi pomiędzy miejscowościami J. a K. działając z zamiarem ewentualnym pozbawienia życia osoby znajdującej się w samochodzie osobowym marki O. nr rej. (...), w czasie jazdy samochodem osobowym marki M. o nr rej. (...), którego kierującym był A.M., siedząc na miejscu dla pasażera z przodu pojazdu, wychylił się przez przednią boczną szybę pojazdu, a następnie oddał strzał z broni palnej gładkolufowej kaliber 12 w kierunku tylnej szyby jadącego w tym samym kierunku samochodu osobowego marki O. o nr rej. (...), we wnętrzu którego znajdowali się G.G., M.G. i B.D., w wyniku czego siedzący na tylnej kanapie samochodu marki O. G.G. doznał obrażeń ciała w postaci rany postrzałowej głowy, która doprowadziła do zgonu pokrzywdzonego, natomiast M.G. i B.D. zostali narażeni na bezpośredni niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, czym działał na szkodę G.G., M.G. i B.D., tj. dokonania przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 160 § k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to wymierzył mu karę 15 lat pozbawienia wolności;
2. oskarżonego M.S. uznał za winnego dokonania czynu opisanego punkcie II części wstępnej wyroku, tj. przestępstwa z art. 263 § 2 k.k. i za to wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
3. na podstawie art. 85 k.k. i 86 § I k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r., w zw. z art. 4 § I k.k. połączył wymierzone M.S. kary pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną 15 lat pozbawienia wolności;
4. na podstawie art. 46 § I k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r., w zw. z art. 4 § I k.k. zasądził od M.S. na rzecz R.G. i E.G. po 50 000 zł, a na rzecz P.G. 10 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z czynem opisanym w pkt I.;

5. na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzekł przepadek broni w postaci nadlufki [...]. kal. 12/70 o numerze (...) oraz czterech sztuk śrutowych naboí myśliwskich kal. 12/70;
6. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet wymierzonej oskarżonemu M.S. kary pozbawienia wolności zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie.

Oskarżony A.M. został uniewinniony od zarzucanego mu czynu.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych od tego wyroku na niekorzyść obu oskarżonych przez prokuratora i pełnomocników oskarżycieli posiłkowych oraz wniesionej przez obrońcę M.S., Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 11 lutego 2016 r., sygn. akt II AKa (...), uwzględniając apelacje wniesione na niekorzyść oskarżonych, uchylił wyrok wobec M.S. w zakresie czynu z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 160 § k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz rozstrzygnięć z tym czynem związanych, a w stosunku do A.M. uchylił wyrok w całości i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 15 grudnia 2016 r., sygn. akt III K (...):

„uznał oskarżonego M.S. za winnego tego, że w dniu 30 marca 2014 r. na odcinku drogi pomiędzy miejscowościami J. a K. działając z zamiarem ewentualnym pozbawienia życia osoby znajdującej się w samochodzie osobowym marki O. nr rej. (...), w czasie jazdy samochodem osobowym marki M. o nr rej. (...), którego kierującym był A.M., który nie miał świadomości, że M.S. w trzymanej przez siebie na kolanach torbie miał schowaną broń palną w postaci strzelby z krótką lufą, siedząc na miejscu dla pasażera z przodu pojazdu, bez wiedzy i zgody A.M. wyjął z trzymanej przez siebie torby broń palną, wychylił się przez przednią boczną szybę pojazdu, a następnie oddał strzał z broni palnej gładkolufowej kaliber 12 w kierunku tylnej szyby jadącego w tym samym kierunku samochodu osobowego marki O. o nr rej. (...), we wnętrzu którego znajdowali się G.G. siedzący na tylnym siedzeniu pojazdu, M.G. siedzący z przodu pojazdu obok kierowcy B.D., w wyniku czego siedzący na tylnej kanapie samochodu marki O. G.G. doznał obrażeń ciała w postaci rany postrzałowej głowy, która doprowadziła do zgonu pokrzywdzonego, natomiast M.G. i B.D. zostali narażeni na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty

życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, czym działał na szkodę G.G., M.G. i B.D.”,

tj. za winnego czynu z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to przestępstwo, wymierzył mu karę 15 lat pozbawienia wolności (pkt I wyroku). Sąd wyrokiem tym również zasądził od M.S., na podstawie art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., na rzecz R.G. i E.G. po 50 000 zł, a na rzecz P.G. 10 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z czynem opisanym w pkt I (pkt III wyroku), a na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet wymierzonej oskarżonemu M.S. kary pozbawienia wolności zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności oraz rozstrzygnął w przedmiocie kosztów procesu (pkt V i VII wyroku).

A.M. natomiast został uznany za winnego popełnienia czynu z art. 239 § 1 k.k. polegającego na udzieleniu pomocy M.S. w ukryciu broni, za który wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat (pkt II i VI wyroku).

Apelacje od tego wyroku wnieśli prokurator Prokuratury Okręgowej w S. oraz obrońcy obu oskarżonych.

Prokurator zaskarżając wyrok na niekorzyść obu oskarżonych, w stosunku do M.S., w zakresie czynu z punktu I wyroku, podniósł zarzut błędu w ustaleniach przyjętych za podstawę orzeczenia i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w tej części poprzez przyjęcie, że oskarżony zarzucanego mu czynu z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. dopuścił się w zamiarze bezpośrednim oraz wniósł o wymierzenie mu kary 25 lat pozbawienia wolności. Zaskarżając wyrok w stosunku do A.M., zarzucił obrazę przepisów postępowania i wniósł o uznanie go za winnego czynu z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i wymierzenie mu kary 8 lat pozbawienia wolności.

Obrońca A.S. zaskarżonemu wyrokowi I instancji zarzucił obrazę przepisów prawa procesowego, w tym art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k., art. 424 § 1 k.p.k. i art. 170 § 1 pkt 2, 3 i 4 k.p.k., błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku mający wpływ na jego treść oraz rażącą niewspółmierność wymierzonej kary. Mając na uwadze zarzuty szczegółowo opisane w apelacji, obrońca wniósł o uniewinnienie tego oskarżonego od zarzucanego mu czynu względnie przyjęcie

kwalifikacji z art. 155 k.k. i wymierzenie na podstawie tego przepisu kary 5 lat pozbawienia wolności, a w przypadku nieuwzględnienia tych wniosków, o złagodzenie kary za przypisany mu czyn do 10 lat pozbawienia wolności.

Obrońca A.M. zarzucając obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 239 § 1 k.k., wniósł o uniewinnienie tego oskarżonego.

Sąd Apelacyjny w (...), po rozpoznaniu tych apelacji, wyrokiem z dnia 27 lutego 2018 r., sygn. akt II AKa (...), zmienił zaskarżony wyrok w części dotyczącej M.S. w ten sposób, że przyjął, iż oskarżony działał z zamiarem bezpośrednim, w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasacje od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) wnieśli obrońca skazanego M.S. oraz Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny.

Obrońca zaskarżając wyrok Sądu odwoławczego w całości zarzucił: rażące naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj.:

1. art. 41 k.p.k. w zw. z art. 152 k.p.k. w zw. z art. 153 k.p.k.
2. art. 170 § 1 pkt. 3 k.p.k.
3. art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k.
4. art. 433 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 k.p.k.

oraz obrazę prawa materialnego, tj.:

1. art. 25 § 2a k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.

Mając na uwadze te zarzuty, szczegółowo opisane w kasacji, obrońca skazanego wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) w części dotyczącej orzeczenia o karze, na niekorzyść M.S., zarzucił:

„rażącą niewspółmierność kary orzeczonej wobec M.S. za przypisaną mu zbrodnię z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w wysokości 15 lat pozbawienia wolności, której wymiar zaakceptował Sąd Apelacyjny w (...) po przeprowadzeniu kontroli odwoławczej zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w S., w sytuacji gdy prawidłowo ustalone okoliczności sprawy, w tym wysoki stopień winy i społecznej szkodliwości czynu przypisanego oskarżonemu, przejawiający się

w brutalnym i bezwzględym działaniu z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia G.G. – osoby, z którą nie pozostawał w żadnym osobistym konflikcie – poprzez oddanie strzału z broni palnej w głowę pokrzywdzonego z błahego w istocie powodu, przy zachowaniu pełnej poczytalności i świadomości działania, jak również późniejsza próba ukrycia broni, której użył do popełnienia zabójstwa, prowadzą do wniosku, że tak orzeczona kara pozbawienia wolności jest karą rażąco łagodną i nie spełni wymogów prewencji indywidualnej, jak też przeczy względom na społeczne oddziaływanie kary, co przemawiało za orzeczeniem jej wobec oskarżonego w rozmiarze 25 lat pozbawienia wolności, postulowanym przez prokuratora na rozprawie głównej”.

Podnosząc taki zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...) w postępowaniu odwoławczym.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w S. w pisemnej odpowiedzi na kasację obrońcy skazanego M. S. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja obrońcy M.S. została oddalona jako oczywiście bezzasadna i dlatego też, wobec treści art. 535 § 3 k.p.k., uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego w tym zakresie nie zostało sporządzone.

Kasacja Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego okazała się zasadna, co spowodowało uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie utrzymującym w mocy wyrok Sądu I instancji w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze pozbawienia wolności i w tym zakresie przekazanie Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Skarżący ten, wnosząc kasację opartą o przepis art. 523 § 1a k.p.k. wykazał bowiem, że kara wymierzona M.S. za przypisany mu czyn jest nie tylko niewspółmierna, ale rażąco niewspółmierna.

Sąd I instancji przyjmując, że oskarżony działał z zamiarem ewentualnym zabójstwa z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., wymierzył mu karę 15 lat pozbawienia wolności. Sąd Apelacyjny w (...) natomiast, uwzględniając jedynie apelację prokuratora i orzekając reformatoryjnie, zmienił

zaskarżony wyrok w ten sposób, że przyjął, iż M.S. działał z zamiarem bezpośrednim, utrzymując wyrok w pozostałym zakresie.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że mimo tak zasadniczej zmiany w ustaleniach faktycznych, oceniając wymiar orzeczonej kary, w kontekście jej rażącej niewspółmierności, dokonał tego jednak jedynie przez pryzmat apelacji obrońcy oskarżonego uznając, iż nie sposób uznać jej wysokości za rażąco łagodną. Sprzeciwia się temu bowiem działanie oskarżonego z zamiarem bezpośrednim, z chęci odwetu za zajście z poprzedniej nocy, w którym był stroną atakującą, oddanie strzału z broni palnej, którą zabrał wcześniej z domu i użył jej podczas pościgu samochodem za pokrzywdzonymi. Zdaniem Sądu okoliczności łagodzące w postaci skruchy i przeproszenia pokrzywdzonych oraz rodziny nieżyjącego G.G. nie równoważą jednak okoliczności obciążających, w tym zwłaszcza uprzedniej karalności oskarżonego i jego działania pod wpływem alkoholu, a zatem nie mogą skutkować złagodzeniem orzeczonej kary 15 lat pozbawienia wolności. Według Sądu odwoławczego nie sposób uznać, aby kara w tym wymiarze była niewspółmiernie surowa i należało ją złagodzić, szczególnie mając na względzie nie tylko wyżej wskazane okoliczności, ale również stopień winy oskarżonego oraz społecznej szkodliwości czynu, które trafnie były wartościowane przez Sąd I instancji.

Przypomnieć więc należy, że Sąd Okręgowy w S., oceniając stopień społecznej szkodliwości przypisanego M.S. czynu wskazał, że jedyną okolicznością mającą istotny wpływ na jego obniżenie było działanie przez oskarżonego z zamiarem ewentualnym, ale i tak stopień tej szkodliwości został oceniony jako bardzo wysoki. Natomiast oceniając stopień winy również jako wysoki zauważył, że jedynie prowokacyjne zachowanie pokrzywdzonych obniżyło jej stopień. Skoro więc Sąd Apelacyjny nie zakwestionował tych ocen dokonanych przez Sąd Okręgowy, równocześnie przyjmując działanie oskarżonego z zamiarem bezpośrednim, to słusznie wskazuje skarżący, że fakt ten powinien znaleźć przełożenie na karę wymierzoną oskarżonemu. Nie należy bowiem zapominać, że zamiar ewentualny zawsze wskazuje na niższy stopień winy od stopnia winy w sytuacji działania sprawcy z zamiarem bezpośrednim, co ma bezpośrednie przełożenie na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu, na który ma wpływ przecież postać zamiaru.

Podkreślić należy, że w realiach tej sprawy nic nie wskazuje na to, aby zachodziły szczególne okoliczności, z powodu których musiałaby zejść na dalszy plan potrzeba wymierzenia oskarżonemu kary adekwatnej do wysokiego stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu, a więc takiej, która w sposób najpełniejszy i najbardziej naturalny realizuje wszystkie dyrektywy wymiaru kary. Nie można również pominąć tego, że w sprawie oba Sądy wskazały na przewagę okoliczności obciążających nad okolicznościami łagodzącymi wymiar kary. Przy ponownym rozpoznaniu Sąd Apelacyjny rozważając wymiar kary za przypisaną skazanemu zbrodnię zabójstwa G.G. oraz narażenia na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia pozostałych dwóch pokrzywdzonych, będzie miał na uwadze również to, że kumulatywna kwalifikacja czynu z reguły ma wpływ na wyższy stopień winy i społecznej szkodliwości czynu, co winno przekładać się na możliwość wymierzenia surowszej sankcji karnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

as